

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут людини

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(О. Б. Жильцов)

« 11 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інклюзивна освіта»

для студентів

спеціальності

111 Математика

(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня

першого (бакалаврського)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

111.00.01 Математика

(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації

прикладна математика / бізнес-математика

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Київ – 2019

Розробник:

Федоренко О.Ф., ст.викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Викладач:

Федоренко О.Ф., ст.викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 11.09. 2019 р. № 9

Завідувач кафедри (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Математика)

(назва освітньої програми)

___. ___. 2019 р.

Керівник освітньої програми (підпис) (М.М. Астаф'єва)

Робочу програму перевірено

11.09. 2019 р.

Заступник директора (підпис) (Р.О. Павлюк)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
«Інклюзивна освіта»		
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2 / 60	
Курс	4	
Семестр	7	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	28	
Форма семестрового контролю	Залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяти оволодінню основами науково та методично обґрунтованих підходів до розбудови інклюзивного процесу з опорою на вітчизняний та міжнародний досвід.

Завдання:

- формувати загальні компетентності: світоглядну, громадянську, комунікативну, міжособистісну взаємодію, інформаційно-комунікаційну, креативну, аналітичну, самоосвітню;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, проектувальну, консультативну, компетентність у сфері інклюзивного навчання;
- забезпечити набуття практичних навичок при формуванні фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання, розбудови інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

3. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти базові засади інклюзивного процесу, виклики та ризики інклюзивної педагогічної практики, шляхи їх запобігання та розв'язання;
- знати міжнародні й вітчизняні законодавчі акти та їх роль у впровадженні й поширенні інклюзивної освіти;

- уміти формулювати аргументи на підтримку розвитку інклюзивної освіти, виражати позитивне ставлення і адекватне сприйняття організації інклюзивного навчання у закладі освіти;
- знати організаційні моделі командної роботи в закладах освіти, пошуку, у тому числі пошуку ресурсів, планування підтримки, взаємодії з батьками;
- знати і розуміти процес моніторингу успіхів дітей з особливими освітніми потребами;
- знати і розуміти особливості психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими потребами та основні технології, що застосовуються педагогами та членами команди супроводу закладу освіти у процесі організації інклюзивного навчання;
- знати процес оцінювання особливих потреб та розуміти його результати для подолання обмеження участі учнів з особливими освітніми потребами в освітньому процесі;
- знати і розуміти специфіку діяльності асистента вчителя, асистента дитини, фахівця зі спеціальної освіти з урахуванням особливостей їхньої взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу в системі інклюзивної освіти;
- уміти організовувати освітнє середовище орієнтоване на потреби учнів з особливими освітніми потребами та потреби інших учасників освітнього процесу;
- уміти продемонструвати на базовому рівні знання і вміння до оптимального вибору і реалізації оволодіння на достатньому рівні навичками працювати самостійно (виконання завдань для самостійної роботи) та у групі (виконання завдань на семінарських й практичних заняттях).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 «Інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами як сфера відповідальності держави й громадянського суспільства»							
Тема 1. Реформування системи освіти в Україні: сутність, завдання, принципи та переваги інклюзивного	8	2	2	-	-	-	4

навчання. Основні поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання.							
Тема 2. Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в Україні.	8	2	2	-	-	-	4
Тема 3. Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти.	8	2	-	2	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	4	2	-	-	12
Змістовий модуль 2 «Супровід та підтримка учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі. Ролі та завдання педагогів»							
Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі.	8	2	2	-	-	-	4
Тема 5. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.	8	2	-	2	-	-	4
Тема 6. Технології інклюзивного навчання на уроках математики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів.	10	2	2	2	-	-	4
Тема 7. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках математики у процесі інклюзивного навчання.	6	2	-	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	4	4	-	-	16
Усього	60	14	8	6	-	-	28

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

«Інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами як сфера відповідальності держави й громадянського суспільства».

Тема 1. Реформування системи освіти в Україні: сутність, завдання, принципи та переваги інклюзивного навчання. Основні

поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання.

Інклюзивне спрямування реформи української системи освіти. Інклюзивна освіта як система відповідальної, безперешкодної, мобільної та особистісно орієнтованої освіти. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.

Міжнародні документи ООН у сфері інклюзивної освіти: Загальна Декларація прав людини (1948), Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960), Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966), Конвенція про права дитини (1989), Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю (1993), Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (2006), Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з особливими освітніми потребами, Конвенція ООН про права людей з інвалідністю: Стаття 24 «Освіта». Концепції інклюзивної освіти у документах ЮНЕСКО, Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), Світового банку, а також Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Переваги інклюзивної освіти.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання, інклюзивне освітнє середовище, діти з особливими освітніми потребами, рівні можливості, права осіб з інвалідністю, реформа системи освіти, освітні послуги.

***Рекомендована основна література [2, 5]
Рекомендована додаткова література [13, 17, 22]***

Тема 2. Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в Україні.

Рівні управління інклюзивною освітою (вищий, центральний, обласний, місцевий). Повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері інклюзивної освіти. Міжвідомче партнерство з питань допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Мережа закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами: особливості організації та управління. Аналіз системи надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами та ресурсні можливості спеціальної освіти.

Організація інклюзивного навчання в Україні. Інклюзивно-ресурсний центр: основні завдання та напрями діяльності. Консультування та надання методичної допомоги педагогічним працівникам закладів дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти. Функції ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти.

Ключові слова: рівні управління інклюзивною освітою, міжвідомче партнерство, інклюзивні цінності, спеціальний клас, інклюзивний клас, інклюзивно-ресурсний центр, ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти.

Рекомендована основна література [4, 5]

Рекомендована додаткова література [5, 19, 20]

Тема 3. Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти.

Трактування та критерії доступності. Правове забезпечення архітектурної доступності в Україні.

Компенсаторні та допоміжні засоби для дітей з особливими освітніми потребами.

Універсальний дизайн у сфері освіти. Основні підходи до застосування концепції універсального дизайну у навчанні.

Ключові слова: доступність, допоміжні засоби, універсальний дизайн, універсальний дизайн у сфері освіти, адаптації, модифікації.

Рекомендована основна література [2, 5]

Рекомендована додаткова література [5, 28, 30]

Змістовий модуль 2

«Супровід та підтримка учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі. Ролі та завдання педагогів».

Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі.

Основні завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу. Склад команди психолого-педагогічного супроводу. Організація роботи команди психолого-педагогічного супроводу. Асистент вчителя як учасник освітнього процесу; асистент дитини як відповідальний за соціальний супровід дитини; батьки як активні учасники освітнього процесу дитини з особливими освітніми потребами. Партнерські засади в роботі фахівців команди супроводу та батьків дітей з особливими потребами. Форми взаємодії з батьками в умовах інклюзивного навчання.

Ключові слова: команда психолого-педагогічного супроводу, асистент вчителя, асистент дитини, спеціальний педагог, партнерство.

Рекомендована основна література [1, 5]

Рекомендована додаткова література [3, 10, 11, 21]

Тема 5. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.

Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії. Технологія розроблення індивідуальної програми розвитку. Короткотривалі та довготривалі цілі для планування участі. Пріоритети вибору SMART-цілей. Етапи виконання індивідуальної програми розвитку. Моніторинг виконання індивідуальної програми розвитку. Індивідуальний навчальний план. Індивідуальна навчальна програма.

Ключові слова: індивідуальна програма розвитку, освітня траєкторія, індивідуальний навчальний план, індивідуальна навчальна програма.

Рекомендована основна література [1, 5]
Рекомендована додаткова література [11, 24, 26, 27]

Тема 6. Технології інклюзивного навчання на уроках математики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів.

Соціальна і навчальна участь учнів з особливими освітніми потребами. Основи теорії множинного інтелекту. Диференційоване викладання: множинні способи представлення навчального матеріалу, множинні способи представлення результату та залучення усіх учнів. Роль адаптацій та модифікацій для подолання обмеження участі у навчанні учнів з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: соціальна участь, навчальна участь, диференційоване викладання, адаптації, модифікації, подолання обмеження участі.

Рекомендована основна література [3, 5]
Рекомендована додаткова література [1, 2, 25, 30]

Тема 7. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках математики у процесі інклюзивного навчання.

Психолого-педагогічні аспекти оцінювання учнів з особливими освітніми потребами. Основні завдання та функції оцінювання навчання учнів з особливими освітніми потребами. Методи реалізації формульованого оцінювання. Підсумкове оцінювання результатів навчання учнів з особливими освітніми потребами. Портфоліо учня як інструмент оцінювання.

Ключові слова: оцінювання, формульоване оцінювання, підсумкове оцінювання, портфоліо.

Рекомендована основна література [3, 5]
Рекомендована додаткова література [23, 29]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів курсу

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом		-	76	-	93
Максимальна кількість балів:169					
Розрахунок коефіцієнта: $k=169/100=1,69$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. «Інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами як сфера відповідальності держави й громадянського суспільства».

Тема 1. Реформування системи освіти в Україні: сутність, завдання, принципи та переваги інклюзивного навчання. Основні поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання (4 год.).

Завдання: познайомтесь з документом «Концептуальні засади реформи середньої школи». Визначте, які принципи та підходи визначені в концепції відповідають засадничим положенням інклюзивної освіти. Обґрунтуйте свою відповідь на прикладі одного з визначених вами принципів або підходів. Режим доступу:

<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Перегляньте фільм «Людина дощу» (режисер - Баррі Левінсон, 1988р.) та розкрийте можливості впливу ЗМІ на громадську думку та суспільні настрої щодо поширення ідей інклюзії.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.

3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивного навчання – 2 б.

Тема 2. Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в Україні (4 год.).

Завдання: Складіть карту організації інклюзивного навчання учня, використовуючи наступні посилання на законодавство:

1. Про загальну середню освіту: закон України від 13.05.1999. Редакція від 13.10.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/exGtxg>
  2. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсні центри: постанова Кабінету Міністрів України №545 від 12.07.2017. Редакція від 16.08.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/fSbPXf>
  3. Щодо організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти: Наказ МОН України »1/9-691 від 13.11.2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://goo.gl/3EwuXs>
  4. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах: постанова Кабінету Міністрів України № 872 від 15.08.2011. Редакція від 16.08.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/vhiWkG>
  5. Про затвердження порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами: постанова Кабінету Міністрів України №88 від 14.02.2017. Редакція від 28.02.2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/Lwvg16>
  6. Про затвердження Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої та дошкільної освіти: Наказ МОН України № 609 від 08.06.2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://goo.gl/ncpcvz>
- МОЗ, Мінфіну № 454/471/516 від 08.11.2001 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1073-01>

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивної освіти – 2 б.

Тема 3. Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти. (4 год.).

Завдання: опрацюйте розділи 4 і 5 методичного посібника Софій Н.З. «Універсальний дизайн в освіті» [28]. Дайте визначення поняттю «розумне пристосування». Визначте ресурси на рівні школи та на рівні

практики педагога для створення «розумних пристосувань» для дітей з особливими освітніми потребами під час інклюзивного навчання.

Перегляньте фільм «Колір раю», режисера Маджида Маджиді (1999 р.) та спрогнозуйте переваги інклюзивного навчання для головного героя та його родини. Відповідь обґрунтуйте.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивного навчання – 2 б.

Змістовий модуль 2. «Супровід та підтримка учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі. Ролі та завдання педагогів».

Тема 4. Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі (4 год.).

Завдання: охарактеризуйте функціональні обов'язки кожного члена команди з розроблення та впровадження ІПР. Чи може бути членом команди вчитель математики? Відповідь обґрунтуйте.

Наведіть приклади психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомога) для учнів з ООП під час інклюзивного навчання.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивного навчання – 2 б.

Тема 5. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії (4 год.).

Завдання: визначте власну ціль професійного розвитку на найближчі три роки. Сформулюйте її за принципом SMART, проаналізуйте її досяжність, вимірюваність, персоналізованість та орієнтацію на результат.

Визначте особливості функціонування та обмеженнями життєдіяльності з якими стикнувся герой книги «Квіти для Елджернона» (авт. *Деніел Кіз*). Систематизуйте дані про функціонування головного героя, взаємозв'язок між факторами навколишнього середовища й особистісними факторами для організації інклюзивного процесу.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивного навчання – 2 б.

Тема 6. Технології інклюзивного навчання на уроках математики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів (4 год.).

Завдання. А) поміркуйте над запитання для виявлення бар'єрів, що призводять до зниження доступності курикулуму та методик:

- Які чинники освітнього середовища створюють бар'єри для залучення учнів з особливими освітніми потребами до уроків математики?
- Які бар'єри для залучення учнів з особливими освітніми потребами існують на рівні методики математики, передбаченої стандартом?
- Які бар'єри для залучення учнів з особливими освітніми потребами закладені в очікуваних результатах навчання з математики?

Б) Запропонуйте власні рішення за кожним пунктом, щоб усунути ці бар'єри для навчання та залучення учнів з особливими освітніми потребами.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивної освіти – 2 б.

Тема 7. Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках математики у процесі інклюзивного навчання (4 год.)

Завдання: підготуйте презентацію на тему «Формувальне оцінювання на уроці математики як процес моніторингу успіхів дітей з особливими освітніми потребами».

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі інклюзивної освіти – 2 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Тестування «Інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами як сфера відповідальності держави й громадянського суспільства» (20 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання - 1,25 бал.	25 балів
МКР 2	Тестування «Супровід та підтримка учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому	Правильна відповідь на тестове завдання -	25 балів

	просторі. Ролі та завдання педагогів» (20 тестових завдань)	1,25 бал.	
--	--	-----------	--

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.
Залік .

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта».

Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 8 год., практичні заняття -6 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			
Кіл. балів за модуль	76			93			
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Реформування системи освіти в Україні: сутність, завдання, принципи та переваги інклюзивного навчання. Основні поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання (1 б.)	Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в Україні (1 б.)	Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення інклюзивної освіти (1 б.)	Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі (1 б.)	Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії (1 б.)	Технології інклюзивного навчання на уроках математики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів (1 б.)	Оцінювання учнів з особливими освітніми потребами на уроках математики у процесі інклюзивного навчання (1 б.)
Теми практ. занять			Доступність і концепція універсального дизайну як важливі умови забезпечення		Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми	Технології інклюзивного навчання на уроках математики з урахуванням	

			інклюзивної освіти (1 б.)		потребами як документ реалізації індивідуальної освітньої траєкторії (1 б.)	особливих освітніх потреб учнів (1 б.)	
Робота на практ. занятті			10 балів		10 балів	10 балів	
Теми семінарських занять	Реформування системи освіти в Україні: сутність, завдання, принципи та переваги інклюзивного навчання. Основні поняття та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Міжнародний досвід упровадження і поширення інклюзивного навчання (1 б.)	Система управління інклюзивною освітою та організація інклюзивного навчання в Україні (1 б.)		Команда психолого-педагогічного супроводу та організація взаємодії в інклюзивному процесі (1 б.)		Технології інклюзивного навчання на уроках математики з урахуванням особливих освітніх потреб учнів (1 б.)	
Робота на семінар. занятті	10 балів	10 балів		10 балів		10 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів

Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)
----------------	---	---

Всього: 169 балів. $K=169/100=1,69$

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с. – Режим доступу: http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Assist_teacher_4_All_print.pdf
2. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство: навч.-метод. посіб. / Л.Ю.Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю.Байди, О.В.Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с. Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/36/>
3. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Депплер, Девід Харві; пер. з англ. [Електронний ресурс] – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/37/>
4. Нова українська школа : poradnyk dla vchytelya / [Н. З. Софій, О. В. Онопрієнко, Ю. М. Найда та ін.; за заг. ред. Н. М. Бібік]. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>
5. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019.- 300с.

Додаткові джерела:

1. Данілавічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілавічутє, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»)
2. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / О. М. Таранченко, Ю. М. Найда / За заг. ред. Колупаєвої А. А. – Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
3. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королук / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Гіперактивна дитина у класі. Стратегії реагування та організація навчального середовища : методичні рекомендації /Укладачі: Ферт О., Рибак Ю.
5. Инклюзивное образование : метод. пособ. для непрерывного обучения дидактических кадров, работающих в области инклюзивного

- образования детей / [Г. Булат, А. Кара А., В. Соловей и др.]. – Часть 1. – Кишинев, 2016. – 168 с.
6. Инклюзивное образование : метод. пособ. для непрерывного обучения дидактических кадров, работающих в области инклюзивного образования детей / [Г. Булат, С. Курилов, Н. Букун и др.]. – Часть 2. – Кишинев, 2016. – 196 с.
7. Инклюзивное образование : метод. пособ. для непрерывного обучения дидактических кадров, работающих в области инклюзивного образования детей / [А. Ефтоди, А. Балан, А. Кара и др.]. – Часть 3. – Кишинев, 2016. – 128 с.
8. Індекс інклюзії : розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл : посіб. / Тоні Бут; пер. з англ. – К. : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/264/>
9. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / О. М. Таранченко, Ю. М. Найда / За заг. ред. Колупасової А. А. – Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
10. Луценко І.В. Актуальні питання діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі / І. В. Луценко // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2016. – №4. – С. 7–13.
11. Луценко І. Організаційні та нормативно-правові аспекти діяльності різнопрофільних фахівців в інклюзивному навчальному закладі / І. Луценко // Особлива дитина: навчання та виховання. – 2015. – №2 (74). – С. 35–44.
12. Мартинчук О.В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища : монографія / О. В. Мартинчук. – К.: Вид-во учбової літератури, 2018. – 420 с. (на кафедрі)
13. Мартинчук О.В. Інклюзивна педагогіка в контексті розвитку сучасного наукового знання про *освіту* / О.В. Мартинчук // Освітологія: українсько-польський щорічник (5). – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка. – С. 147-151. – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/16504/>
14. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – 163 с.
15. Модуль. Доступність та універсальний дизайн / О. Красюкова-Еннс, Я. Грибальський, Л. Байда, В. Азін [Електронний ресурс]. – К., 2011. – 132 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/34/>
16. Найда Ю.М. Інклюзивне суспільство//Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник. За заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової – Еннс О.В. / Кол. авторів: Байда Л.Ю., Красюкова – Еннс О.В., Буров С Ю., Азін В.О., Грибальський Я.В., Найда Ю.М. – К., 2012. – 216 с.// ст.93-110– Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/36/>

17. Огнев'юк В.О. Філософія освіти та її місце в структурі наукових досліджень феномену освіти / Віктор Олександрович Огнев'юк // Освітологія = Oswiatologia : пол.-укр. щорічник укр.-пол. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Вища пед. школа Спільки польських вчителів; головний ред.: В. О. Огнев'юк, Т. Левовицький, С. О. Сисоєва. - Київ : Едельвейс, 2012. – Вип. 1. – С. 69-75
18. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник/ За заг.ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ. – 252 с.
19. Постанова КМУ від 9 серпня 2017 року № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
20. Постанова КМУ від 12 липня 2017 року № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/normativno-pravova-baza.html>
21. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН України від 08.06.2018 р. № 609
22. Про освіту / Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>
23. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навч. курс та наук.-метод. посіб. / Т. В.
24. Скрипник Т.В. Розроблення SMART-цілей для дитини з особливими потребами в процесі інклюзивного навчання / Спеціальна освіта: стан та перспективи: матеріали Всеукр. (заочної) наук.-практ. конф. Присвяч. 5-річчю кафедри корект. освіти та спец. психол. (Харків, 17-18 травня 2017 року) / ред. кол. О.І.Проскурняк, В.Є. Коваленко, А.В. Явтушенко; Департамент науки і освіти, Харків. обл. держ. Адмін., Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради – Харків, 2017. – 406 с.
25. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали./Укладач – Софій Н.З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 70с .
26. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб. / Укладач – Скрипник Т. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 56 с. – Режим доступу: <file:///C:/Users/%D0%A2%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D0%B0/Downloads/Tehnologii%20Autizma.pdf>

27. Тренінговий модуль та керівництво для тренерів. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://posibnyk.nus.org.ua/wp-content/uploads/HANDOUT-for-trainers_TOT-Sept-2018_corrected-final1-new.pdf.- Назва з екрану.
28. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред.Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 76 с.
29. Федоренко О. Інклюзивне навчання: оцінювання учнів з особливими освітніми потребами / О. Федоренко // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2018. – № 2 (86) – С. 76-86.
30. Федоренко О. Універсальний дизайн в освіті: вивчаємо та впроваджуємо в освітню програму / О. Федоренко // Практика управління закладом освіти. – 2018. – №11 – С. 46-52.

9. Додаткові електронні ресурси (за наявності):

1. Е-бібліотека – сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком»: www.ussf.kiev.ua
2. Онлайн-курс для вчителів початкової школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:mon-edera-osvitoria+st101+st101/about>
3. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/>

10. Рекомендовані книги та фільми:

Книги

1. Деніел Кіз. Квіти для Елджернона /пер.з англійської В. Шовкун. – Харків: клуб сімейного дозвілля, 2015. – 304 с.

Фільми

1. «Людина дощу», фільм режисера Баррі Левінсона (1988р.)
2. «Колір раю», фільм режисера Маджида Маджиді (1999 р.).